

Uutisraysia

ELY-keskus | Järvi-Suomen kalatalouspalvelut
KALATALOUSYKSIKÖN TIEDOTUSLEHTI 1/2019

PÄÄKIRJOITUS

Kalavarojen hoito uudistuu

VIELÄ VERRATEN TUOREEN KALASTUSLAIN MUKAAN KALAKANTOJEN HOITO LÄHTEE KOKONAAN UUELTA POHJALTA. VUODEN 2016 KALASTUSLAKI MÄÄRITTÄÄ TÄRKEIMMÄKSI MENETELMÄKSI KALASTUKSEN JÄRJESTÄMISEN LISÄÄMÄÄN KALASTON TUOTTOA JA ELINVOIMAA SEKÄ UHANALAISTEN KALALAJIEN SÄILYMISTÄ.

Kalatalousalueet aloittivat toimintansa tämän vuoden alussa. Järvi-Suomessa kaikkien 55 kalatalousalueen järjestäytyminen onnistui hyvin. Kalatalousalueiden hallituksissa ovat edustettuina vesialueiden omistajat ja eri kalastajaryhmät. Kun toiminta on saatu käyntiin, alkaa välittömästi kalatalousalueen tärkeimmän tehtävän,

käyttö- ja hoitosuunnitelman laatiminen. Suunnitelma määrittelee kalastuksen ja kalakantojen hoidon sekä sen tuloksellisuuden seurannan järjestämisen.

Tiedetään jo erittäin hyvin, että oikein mitoitettu pyyntikoko ja pyynnin määrä hyödyntää kalojen parhaan kasvun mahdollisuudet sekä varmistaa riittävän lisääntymisen. Vaelluskalojen pääsy lisääntymisalueilleen turvataan. Kalastuksen järjestäminen voi tarkoittaa erilaisia säätelytoimenpiteitä kuten pyyntimittoja, verkon silmäharvuksien valintaa sekä ajallisia tai paikallisia rajoituksia. Kaupalliseen kalastukseen ja kalastusmatkailuun soveltuvat alueet määritellään. Käyttö- ja hoitosuunnitelman laadinta on monien asioiden yhteensovittamista.

Kalastuksen järjestämiseen tarvitaan tietoa. Keskeisimpiä kysymyksiä on, että mitä tietoa tarvitaan ja kuinka sitä hankitaan. Kehitystyön alla on mm. sähköisten järjestelmien hyödyntäminen tiedon jatkuvassa hankinnassa, analysoinnissa ja ylläpidossa.

Toki muitakin kalakantojen hoitomenetelmiä tarvitaan eikä istutuksistaan luovuta. Käyttö- ja hoitosuunnitelmassa määritellään entistä tarkemmin hyväksytyt istutuslajit. Lähtökohtana on luontaisen lisääntymisen ensisijaisuus. Luonnossa syntyneet kalanpoikaset ovat elinvoimaisempia ja sopeutuvimpia istukkaisiin nähden. Tämä ilmenee mm. nopeasti vahvistuneissa kuhakannoissa. Monessa vesistöissä kuhakantojen kasvu jatkuu istutusten lopettamisesta huolimatta. Avaintekijä tuoton lisääntymiselle on ollut pyyntikoon kasvattaminen.

Hyvä esimerkki tuloksellisesta kalastuksen säätelystä on äärimmäisen uhanlaisen järvilohien emokalamäärän viisinkertaistuminen yhdessä vuodessa. Asetus kesäkuukausien aikaisesta järvilohien rauhoituksesta Saimaalla vaikutti välittömästi. Keskeinen osuus hyvään lopputulokseen rajoitusten ohella on kalastajien vastuullisuus, tietoisuuden kasvu ja yhteistyöhalu. Esimerkiksi järvilohien uistelu vaihdettiin kuhan uisteluun ja siirryttiin järvilohialueilta muualle.

Uutta käyttö ja hoitosuunnitelmassa on myös sen sitovuus. Sitä kaikki noudattakoot.

Edellisen hallituksen kärkihankeohjelma loi uusia mahdollisuuksia mm. järvilohelle. Kuurnan voimalaitoksen tulvauomaan rakennettava kutu- ja poikastuotantoalue palauttaa järvilohien luontaisen elinkierron kuudenkymmenen vuoden jälkeen. Myös uusi hallitusohjelma lupaa kalataloudelle paljon. Esillä ovat elinkeinokalatalouden kehittäminen, vapaa-ajan kalatalous, kalastusmatkailu. Erityisesti vaelluskalat on huomioitu monin tavoin. Vaelluskalojen elvyttämiseen laaditaan ohjelma ja vanhoihin vesitalouslupiin lisätään puuttuvat kalatalousveloitteet.

TEKSTI: JORMA KIRJAVAINEN

Kuva Veli-Matti Paananen

Raputalous käyttö- ja hoitosuunnittelussa

RAVUT JA RAPUTALOUS ON MERKITTÄVÄ OSA MAAMME SISÄVESIEN KALATALOUTTA JA SIKSI NE ON MUISTETTAVA HUOMIOIDA, KUN KALATALOUSALUEET LAATIVAT UUSIA KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMIA.

Rapukantojen hoidon ja hyödyntämisen suunnittelu on nyt erityisen tärkeää, koska jokirapu on luokiteltu ”pu-naisessa kirjassa” erittäin uhanalaiseksi rapuruton aiheuttaman kantojen jyrkän vähenemisen vuoksi ja täplärapu puolestaan levittäytyy nopeasti vallaten vesien pohja-alaa jokiravulta. Kalastuslain mukaan käyttö- ja hoitosuunnitelmassa tulee myös määritellä kaupalliseen kalastukseen/ravustukseen ja kalastus/ravustusmatkailuun hyvin soveltuvat alueet.

Pääosa maamme noin 4 miljoonan yksilön vuosittaisesta rapusaaliista nousee vesistä edelleen noin 100 000:n virkistys- ja kotitarveravustajan voimin. Tämän lisäksi täplärapualueilla ammattimainen ravustus on noussut merkittäväksi kaupallisten kalastajien tulonlähteeksi. Luonnonvarakeskuksen tilastojen mukaan täplärapu on sisävesien kolmanneksi tärkeimmäksi kaupallisen kalastuksen kohteeksi

Uusittu antaa linjauksia rapu- talouden kehittämiseen

Maa- ja metsätalousministeriön asettama työryhmä on päivittänyt kansallisen rapustrategian täpläravun jouduttua EU:n haitallisten vieraslajien listalle. Täplärapukantojen hallintasuunnitelman lisäksi työssä huomiottiin kalastuslain muutokset ja uudet tilasto- ja tutkimustulokset.

Kansallisen rapustrategian visiona on saada Suomeen elinvoimaiset rapukannat, vahva ja vastuullinen ravustus-kulttuuri sekä monipuolinen kaupallinen raputalous. Keskeistä on jokirapukantojen säilyttäminen ja lisääminen sekä täplärapujen ja rapuruton leviämisen estäminen ja hallinta. Kansallinen rapustrategia on voimassa MMM:n asettamiskirjeen mukaisesti 2019–2022 ja työryhmän tehtäviin kuuluu aloittaa uuden strategian valmistelu hyvissä ajoin ennen nykyisen strategian voimassa olon päättymistä. Rapustrategiassa esitetään 41 toimenpiteitä, joilla pyritään estämään täplärapujen ja rapuruton leviämistä ja edistämään jokirapujen suojelua sekä jokirapukantojen ennallistavaa hoitoa.

Kalatalousalueen tulee sisällyttää käyttö- ja hoitosuunnitelmaansa erillinen raputaloutta koskeva osio, jossa määritellään täplärapukantojen hallintatoimet ja jokirapukantojen suojelutoimet mukaan lukien rapuruton leviämisen estäminen sekä tarvittavat rapukantojen seurantatoimet. Tietoa siis ko. lajien esiintymisestä ja elvytystoimiin sopivista jokirapuvesistä kannattaa ryhtyä kokoamaan hyvissä ajoin.

Kansallinen rapustrategia (<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161511>)

- *Jokiravun suojeluun ja jokirapukantojen elvyttämiseen tulee panostaa.*
- *Täplärapujen pyyntiä, kauppaa sekä käyttöä voidaan jatkaa.*
- *Tehokkaalla pyynnillä täplärapukantoja voidaan hallita.*
- *Täplärapua ei saa istuttaa tai viljellä.*
- *Täplärapuja ei saa lyhytaikaisesti sumputtaa pyyntialueensa ulkopuolella*
- *Rapuruton leviämistä tulee ehkäistä: merrat, muut ravustusvälineet, veneet ja muu märkänä siirrettävä materiaali tulee desinfioida ennen niiden siirtämistä vesistöstä toiseen.*

Lisätietoja: Jorma Kirjavainen

Kalatalousalueiden tulisi innostaa ihmisiä ravustamaan, sillä täpläravun tehokas pyynti on virkistyksestä, taloudellisesta ja ekologisesta hyödyllistä. Kuva Jorma Kirjavainen.

Kalataloudellisten käyttö- ja hoitosuunnitelmien laadinta alkaa

KALASTUSLAIN MUKAAN KALATALOUSALUEEN ON LAADITTAVA JA OTETTAVA KÄYTTÖÖN ALUETTAAN KOSKEVA KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMA. SUUNNITELMAN TAVOITTEENA ON TURVATA KALAVAROJEN KESTÄVÄ JA MONIPUOLINEN TUOTTO JA KÄYTTÖ SEKÄ BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS. SUUNNITELMAN AVULLA ON TARKOITUS MYÖS EDISTÄÄ VAPAA-AJAN JA KAUPALLISTA KALASTUSTA.

Suunnittelu käyntiin

Suunnitelman laadinnasta vastaa kalatalousalue. Ennen varsinaisen suunnittelun käynnistymistä kalastusalueen hallituksen on hyvä pohtia suunnitteluprosessia: miten suunnitelma tehdään, kenelle suunnitelma tehdään ja mitkä ovat suunnitelman laadinnan tavoitteet. On hyvä muistaa suunnittelun avoimuus. Kalatalousalueen jäsenten kuuleminen ja sitouttaminen suunnitteluun vähentävät ristiriitoja suunnittelussa ja ennen kaikkina suunnitelman toteutuksessa. Alueen jäsenten osallistaminen suunnitteluun tuottaa myös tietoja paikallisesta kalataloudesta.

Kalatalousalueen esityksen suunnitelmasta tulee olla valmis viimeistään vuoden 2020 lopussa. Sitä ennen kalatalouden yhteistyöryhmän tulisi käsitellä suunnitelmaehdotus ja antaa siitä arvionsa. Kalatalousalueen yleiskokouksen tulisi vahvistaa suunnitelma ennen vuoden päättymistä. Onkin toivottavaa, että suunnitelman perustietojen, tavoitteiden ja toimenpide-ehdotusten tulisi olla valmiina viimeistään syksyllä 2020, jotta suunnitelman viimeistelylle jää riittävästi aikaa.

Kalatalouden alueellinen tiekartta

Käyttö- ja hoitosuunnitelman sisällöstä on säädetty kalastuslaissa (36 §). Laissa mainitaan yhdeksän kohtaa, jotka tulisi löytyä suunnitelmasta. Helpoin näistä kohdista voi olla ensimmäinen eli perustiedot. Kalastuksen kehittämis- ja edistämistoimenpiteiden suunnittelu ja näitä koskeva tavoitetilan määrittely sekä ehdotuksen laatiminen kalastuksen säätelytoimenpiteiksi ovat jo vaikeampia kohtia toteuttaa. Viimeisenä mutta ei muita vähäisempänä kohtana on esittää suunnitelma kalastustietojen seurannasta ja kalastuksenvälön järjestämisestä.

Suunnitelman laadinta edellyttää kalavesien omistajien ja kalavesien käyttäjien yhteistyötä. On yhdessä pohdittava, miten kalavaroja hyödynnetään ja kuinka kalastus järjestetään. Määritellään tavoitetila, joka on kalatalousalueen jäsenten yhteinen näkemys, miten yhteisiä kalavaroja hyödynnetään eri vesialueilla. Sen jälkeen voidaan siirtyä pohtimaan, miten tavoitteeseen päästään.

Kalastuslaki sisältää useita tavoitteita tai vaatimuksia suunnitelmalle. Suunnitelman pitäisi olla konkreettinen ja entisiä suunnitelmia vaikuttavampi. Uuden kalastuslain tavoitteena on siirtää kalakantojen hoidon painopistettä istutuksista kalastuksen järjestämiseen. Suunnitelmassa tulee esittää, miten kalastus järjestetään erityisesti kalastuksen säätelyn osalta. Suunnitelman laadinnassa tulee ottaa huomioon valtakunnalliset kalavarojen hoitosuunnitelmat. Lisäksi suunnitelman on sisällettävä mm. kaupalliseen kalastukseen ja kalastusmatkailuun hyvin soveltuvien alueiden määrittely, mikä haastaa kalatalousalueet pohtimaan kalatalouden yrittäjien asemaa kalavesillä.

Suomessa on noin 2600 yli yhden neliökilometrin suurista järviä. Lisäksi on Järvi-Suomessa satoja jokia ja puroja. Kalatalousalueen on pohdittava, millaisella tarkkuudella ja mille alueelle suunnitelma on kalatalouden näkökulmasta kannattaa tehdä. On selvää, että suunnitelmaan tulee sisällyttää kalataloudellisesti merkittävät järven ja joet sekä erityisesti vaelluskalakantojen hoidon kannalta merkittävät vesialueet ja kohteet.

Käyttö- ja hoitosuunnitelma on voimassa enintään kymmenen vuotta. Koska suunnitelma on voimassa joka tapauksessa useita vuosia, se ei voi olla kaikilta osin hy-

Haukifileet nuotiolla. Kuva: Veli-Matti Paananen

vin yksityiskohtainen. Kalatalousalueen onkin harkittava, kuinka tarkasti toimenpiteet suunnitelmassa kuvataan. Yksityiskohtaiset toimenpiteet on hyvä kuvata kalatalousalueen vuosittaisessa toimenpidesuunnitelmassa. Esimerkiksi hallituksen esityksessä (HE 192/2014) kalastuslaiksi korostetaan, että istutuksista suunnitelmaan sisällytettävälle tiedoille asetettavat vaatimukset eivät käytännössä voisi olla kovinkaan tiukat, sillä käyttö- ja hoitosuunnitelma on voimassa enintään kymmenen vuotta, eikä kaikkia tuona aikana suoritettavia istutuksia olisi mahdollista yksityiskohtaisesti ennakolta yksilöidä. Istutettavat kalalajit on kuitenkin kerrottava suunnitelmassa.

Mitä suunnittelun jälkeen

Kun suunnitelma on hyväksytty, kalatalousalueen yhdessä jäsentensä kanssa tehtävänä on toimeenpanna suunnitelma siltä osin kuin se niitä koskee ja ovat niiden toteutettavissa. Suunnitelman totuttamista ja sen vaikutuksia on seurattava, ja suunnitelmaan on tarvittaessa tehtävä muutoksia.

Kalatalousalueen kalataloudellinen käyttö- ja hoitosuunnitelma sitoo myös viranomaisia, sillä heidän on otettava toiminnassaan huomioon suunnitelman kalavarojen käyttöä ja hoitoa koskevat yleiset suuntaviivat. Tämä tarkoittaa, että viranomaisten on otettava suunnitelma huomioon mm. kalatalousvelvoitteiden määrittämisessä ja toimeenpanossa. Kalatalousviranomaisten kannalta tämä tarkoittaa, että sen on tarkistettava, mitä käyttö- ja hoitosuunnitelmassa sanotaan, kun ne tekevän kalataloutta koskevia päätöksiä. Ei siis ole aivan yhdentekevää, mitä suunnitelmaan kirjoitetaan.

Apua suunnitteluun löytyy Luonnonvarakeskuksesta:

www.luke.fi/uutiset/kalavarojen-kaytto-ja-hoito-opas-alueellisen-kalataloussuunnittelun-avuksi/

Kuva: Veli-Matti Paananen

Uhanalaisille lajeille suojeluarvot

TEKSTI: ILKKA VESIKKO

LAITTOASTI SAALIIKSI OTTAMASTASI KALASTA VOIT JOUTUA MAKSAMAAN VALTIOLLE LAJIN SUOJELUARVON MUKAISEN SUMMAN.

Suojeluarvot koskevat kahdeksan kalalajin lisäksi jokirapua, korvaussummien vaihdella 50 ja 7510 euron välillä. Kyseessä olevilla lajeilla on jo ennestään ollut rauhoitusaikoja, -paikkoja ja pyyntimattoja, mutta ne eivät ole riittäneet parantamaan lajien elinvoimaisuutta, koska laittomista saaliista saadut rangaistukset ovat olleet vaatimattomia. Siksi uhanalaisille ja taantuneille kalalajeille on laskettu suojeluarvot.

Näitä lajeja ovat lohi, järvilohi, ankerias, nahkiainen, taimen, harjus, nieriä sekä mereen laskevassa joessa tai puroissa oleva siika, joiden lisäksi suojeluarvo on määriteltä myös jokiravulle. Arvot vastaavat kunkin lajin yksilön arvoa luonnossa ja perustuvat lajin suojelun tarpeeseen, uusiutumiskykyyn ja lisääntymiskäisen kannan kokoon. Tavanomaiset saalisalat, kuten esimerkiksi hauki, ahven ja kuha ovat elinvoimaisia (eivät uhanalaisia), joten niille ei ole määriteltä suojeluarvoja.

Tavoitteena parantaa uhanalaisten lajien suojelua

Yhteiskunta ja yksityiset ovat tehneet suuria panostuksia uhanalaisten kalalajien tilanteen parantamiseksi, koska muuten lajeja uhkaa pahimmillaan häviäminen Suomen luonnosta. Kalastusrajoitukset, kalaportaiden ja luonnontuotteen ohitusuomien rakentaminen sekä koskialueiden kutu- ja poikasalueiden kunnostaminen ovat esimerkkejä alati kasvavista panoksista auttaa uhanalaisia kalakantoja kohti elinvoimaisuutta. Tällaisessa tilanteessa kalojen taloudellinen arvo ei vastaa niiden arvoa lajinsa edustajina luonnossa. Niinpä niille on määriteltä suojeluarvo, joka voidaan tuomita valtiolle menetettäväksi.

Menettämisseuraamuksen avulla vähennetään tapahuneiden rikosten vaikutuksia ja ehkäistään tulevien rikosten tapahtumista. Se auttaa myös ihmisiä vertailemaan luonnossa lisääntyvien kalojen arvoa ruokatutuantoa varten laitoksissa kasvatettuihin nähden. Tämä on totta erityisesti lohikalajien osalta, koska niiden osuus suomalaisen ruokapöydän kalatarjonnasta on merkittävä.

Suojeluarvon ja menettämisseuraamuksen tavoitteena on parantaa uhanalaisten ja taantuneiden kalalajien suojelua ja kantojen elpymistä, tehostamalla niitä koskevien pyyntimattojen sekä rauhoitus- ja saaliskiintiöiden noudattamista. Arvojen voidaan nähdä myös helpottavan myös

rikosten ja rikkomusten tuomioistuskäsittelyä, kun niitä ei jouduta arvioimaan erikseen, vaan ne ovat valmiiksi helposti saatavilla.

Menettämisseuraamus ei koske laillista kalastusta

Uhanalaista lajia ei saa kalastaa vastoin sitä koskevaa alueellista tai ajallista rauhoitusta, pyyntimittasääntelyä, saaliskiintiötä taikka muita kalastuslain kalastuskieltoja ja -rajoituksia. Kalastaminen itsessään ei aiheuta menettämisseuraamusta, vaan kyseessä olevien uhanalaisten kalojen saaliiksi ottaminen, eli niiden vapauttamisvelvollisuuden laiminlyönti.

Jos saat saaliiksi pyyntimittojen vastaisen tai rauhoitetun uhanalaisen kalan, se on välittömästi laskettava takaisin veteen, vaikka se olisi kuollut. Sääntö johtuu siitä, ettei valvontatilanteessa kyetä jälkikäteen selvittämään, missä vaiheessa kala on kuollut, onko se kalastettu tahallisesti vai kuollut tahattomasti esimerkiksi pyydykseen. Mikäli et ole varma, onko saamasi lajin kalastusta rajoitettu, kannattaa kala mieluummin vapauttaa varmuuden vuoksi. Jättämällä kyseisen saaliskalan vapauttamatta otat riskin rikokseen syyllistymisestä ja suojeleuarvon korvaamisesta. Oman kalastuspaikkansa rajoitukset voi helpoiten tarkistaa Kalastusrajoitus.fi -sivustolta.

Tehostettua valvontaa

Uhanalaisten kalojen suojeleminen edellytyksenä on tehokas kalastuksenvalvonta. Muista siis hankkia viimeistään nyt kalastuslupasi, sillä kalastonhoitomaksuvaroilla rahoitetaan avovesikaudella tehostettu valtakunnallinen kalastuksenvalvontakampanja. Valvonnan painopisteenä on nimenomaan uhanalaisiin kalalajeihin kohdistuva kalastus. Valvonta koskee sekä kalojen pyyntimittamääräyksiä, rauhoitusaikoja ja -alueita että pyydyksiä koskevia kieltoja tai pyydysten rakennetta koskevia määräyksiä. Valvontahankkeesta vastaavat Kalatalouden Keskusliitto sekä liiton alueelliset jäsenjärjestöt. Yllätä tapaamasi kalastuksenvalvoja positiivisesti hyvin hoidetuilla kalastusluvilla ja asianmukaisella saaliilla.

Kuolimon nieriäkantaa halutaan vahvistaa

NIERIÄ ON ÄÄRIMMÄISEN UHANALAINEN JA RAUHOITETTU KOKONAAN KUOLIMOSSA SEKÄ SAIMAALLA PUUMALANSALMEN ETELÄPUOLELLA OLEVISSA VEISSÄ KUTEN MUUN MUASSA YÖVEDELLÄ JA LUONTERILLA.

Kuolimon nieriäkannan turvaamiseksi perustettiin laajapohjainen seurantaryhmä syksyllä 2018. Seurantaryhmän tehtävänä on edistää mm. kestävä kalastuksen toimenpiteiden käyttöönottoa sekä nieriän suojeleminen ja kalastuksen yhteensovittamista. Pohjois-Savon ELY-keskuksen asettama ryhmä toimii viiden vuoden jaksoissa ensimmäisen toimintakauden päättyessä 31.5.2023. Seurantaryhmä pohtii parhaillaan, kuinka nieriän suojeleminen ja kalastusta jatketaan vuodesta 2020 alkaen, kun rauhoituspiirin kalastusrajoitukset ovat päättyneissä. Kuolimon rauhoituspiiri on perustettu jo 28 vuotta sitten, joten nieriän suojeleminen on pitkät perinteet. Vuonna 2020 Kuolimolle istutetaan Kuolimon emokalaston jälkeläisiä kannan vahvistamiseksi vanhoilla elinalueilla.

– Seurantaryhmässä tiedostetaan hyvin nieriäkannan tilanne ja suojeleminen haasteet onhan Kuolimolla tehty pitkäjänteistä työtä nieriän suojelemiseksi. Esitykset kalastusjärjestelyistä on tarkoitus saada valmiiksi syksyllä, kertoo kalastusbiologi Teemu Hentinen.

Euroopan meri- ja kalatalousrahastolla vauhtia investointiin

VIIME AIKONA SUURIMMAT VESIVILJELYN INVESTOINTI-HANKKEET OVAT LIITTYNEET KIERTOVIIVILJELYYN JA RUOKAKALATUOTANNON TEHOSTAMISEEN. KESTÄVÄN VESIVILJELYN VAIKUTTAVUUTTA SYNTYY MYÖS KALAN-VILJELYN HAUTOMO- JA POIKASLAITOSTEN MODERNISOINNISSA.

Terhontammi Oy:n poikaslaitos sijaitsee Pohjois-Savon ja Etelä-Savon rajalla Sorsakoskella: laitoksen Vanha puoli sijaitsee Pohjois-Savon ja uusi tuotantolaitos Etelä-Savon puolella. Laitoksella tuotetaan kalanpoikasia istutukseen ja jatkokasvatukseen. Tuotannossa on tällä hetkellä järvi-siikaa, vaellussiikaa ja planktonsiikaa. Laitos on perustettu jo 1960 -luvulla, jolloin siinä viljeltiin pääasiassa taimenta. Terho Roposen hankittua laitoksen tuotanto suuntautui siian mädin haudontaan ja poikastuotantoon. Poikashallina toiminut pressuhalli ei kuitenkaan enää vastaa niitä vaatimuksia, joita modernissa poikastuotannossa tarvitaan.

– Voimassa olevassa ympäristöluvassa tuotanto on sidottu määrälliseen, laskennalliseen fosforikuormitukseen. Poikaskasvatustajan tuotteet vaihtelevat huomattavasti markkinatilanteen mukaan, ja lisäksi viime aikoina myös kalanviljelyssä on tapahtunut suuria muutoksia. On eri asia tuottaa asiakkaalle 2 tai 50 gramman poikasta totea Terho Ropponen.

Kestävään vesiviljelyyn tukea

EMKR-tuelle tulikin tarvetta vuonna 2017, kun tuotantotoimintaa haluttiin kehittää. Kestävän vesiviljelyn investoin-

Kuva. Markku Tuomainen

teihin on mahdollista saada 40% tuki. Ympäristölupaeh-tojen täyttäminen ja tuotannon nopeampi sopeuttaminen muuttuviin tilanteisiin toivat uusia haasteita. Tuli aika rakentaa uudet, entistä joustavammat ja monipuolisem-paan tuotantoon sopivat tilat. Kesällä 2019 tuotantohalli alkaa olla tekniikan rakentamista varten valmis. Seuraa-vassa vaiheessa on tarkoitus rakentaa vesitys, hapetus, kiintoaineen poisto, lämmön talteenotto ja osittainen vilje-lyveden kierrätys.

– Tulevaisuudessa voidaan puhua semi-RAS teknolo-giasta myös pienten tuotantolaitosten yhteydessä, kertoo Roponen viitatessaan osittaiseen veden kierrättämiseen. Samalla tuotantovarmuutta parannetaan varageneraatto-rilla, jolla turvataan veden kierto myös mahdollisten säh-kökatkojen aikaan.

Tuotantotoiminnan kehittämisessä huomioidaan siten toimivan tuotannon lisäksi myös kalojen hyvinvointi ja työ-turvallisuuskäsitteet. Monipuolistaminen tuotannossa tuo myös riskejä, joihin tuotantoympäristössä tulee va-rautua. Esimerkiksi tuotannon sopeuttaminen järvilohen tai järvitaimenen poikastuotantoon vaatii huomattavia muutoksia poikastiheyksiin, vesihomeriskin hallintaan tai kalan materiaalivirtoihin. Punalihaisten lisäksi myös siian tuotantoon tarvitaan ajoittain runsaastikin uutta luonnon-mätiä. Varsinkin järvilohen saatavuutta rajoittaa luonnosta peräisin olevan mädin saatavuus: vesihome on ongelma, joka vaivaa erityisesti emokalastoja.

Pressuhalliin verrattuna uusi sandwich -elementeistä rakennettu tuotantohalli on aivan eri luokkaa lämpöta-louden ja paloturvallisuuden osalta: ”Puuta ei hallin ra-kenteista juurikaan löydy. Talvella rakentamisvaiheessa tila saatiin pidettyä lämpimänä pienellä rakennuslämmi-timellä.” Samoja elementtejä voidaan käyttää myös eri-

tyistä hygieenisyyttä vaativissa tiloissa, sillä niitä voidaan tarvit-taessa puhdistaa hyvin tehok-kaasti.

Investointi tehostaa kalan-tuotantoa, sillä ympäristöluvan kannalta ominaiskuormitus pie-nenee ja nykytekniikan avulla energiaa voidaan säästää ja ka-lanpoikasille taata entistä opti-maalisemmat kasvuolot.

Kuva: Veli-Matti Paananen

Kalastusta on rajoitettu voimakkaasti Saimaannorpan suojelemiseksi

SAIMAANNORPAN SUOJELULLA KALASTUSTA RAJOITAMALLA ON VUOSIEN PERINTEET. TEHDYT SUOJELUTOIMENPITEET OVAT TUKENEET TAVOITTEIDEN MUKAISTA KANNAN KEHITTÄMISTÄ JA SUOTUISAN SUOJELUN TASON SAAVUTTAMISTA. LAJI ON MUUTTUNUT ÄÄRIMÄISEN UHANALAISEKSI ERITTÄIN UHANALAISEKSI. VUONNA 2015 SAIMAANNORPAN KANTA-ARVIO OLI 320 YKSILÖÄ, NYT KANTA-ARVIO ON LÄHES 400 YKSILÖÄ.

Suojelutyössä ja kalastusrajoituksissa on onnistuttu yhteistyössä vesialueen omistajien kanssa. Kalastusrajoitussopimuksia on tehty noin 95 % nykyisestä asetusalueesta ja lisäksi on solmittu vapaaehtoisia sopimuksia asetusalueen ulkopuolelle ja uusille pesimäalueille. Pohjois-Savon ELY-keskus vastaa sopimusmenettelystä vesialueen omistajien kanssa ja maksaa 1,7 euroa per hehtaari sopimuskorvausta.

Rajoitusalue on laajentunut merkittävästi

Nykyiset kalastusrajoitukset päättyvät 14.4.2021 ja osakaskuntien sopimukset 31.12.2020. Kalastusrajoituksia on toteutettu viiden vuoden jaksoissa asetuksella ja sopimusmenettelyllä. Voimassa olevia kalastusrajoituksia arvioidaan laajapohjaisessa asiantuntijaryhmässä vuosina 2019–20. Arvioinnissa on aikaisemmin selvitetty mm. norppakannan syntyvyys ja kannan kasvunopeus sekä

kalastuskuolleisuus ja nykyisten kalastusrajoitusten kehittämistarve.

– Kalastusbiologi Teemu Hentinen kertoo, että kalastuksen rajoittamissopimuksia on voimassa noin 260 kpl. Viimeisimmät vapaaehtoiset sopimukset on tehty uusille pesimäalueille touko- ja kesäkuussa. Yhteistyö vesialueen omistajien kanssa on hyvää.

Kalastusrajoitusalueen laajuutta ja yhtenäisyyttä on lisätty yhdistämällä saimaannorppaa koskevat kalastusrajoitukset yhteen asetukseen ja sopimusmenettelyä osakaskuntien kanssa on toteutettu vastaaville kalastusrajoituksilla. Keväinen (15.4–30.6) verkkokalastuskieltoalue on laajentunut viimeisen neljän vuoden aikana yli 734 km² ollen tällä hetkellä 2 770 km². Verkkokalastuskielto ei koske alle 22 mm muikkuverkkoja. Norpalle vaarallisten pyydysten kieltoalue on laajentunut noin 1 000 km² viimeisen neljän vuoden aikana. Ympärivuotisesti on kielletty 2 770 km² alueella saimaannorpalle vaaralliset pyydykset kuten vahvalankaiset ja monikuituiset verkot, riimuverkot sekä mm. päältä suljetut rysät sekä merrat ja katiskapyydykset, joiden nielu voi levitä yli 15 cm leveydelle.

Kalastuksen aiheuttamia norppakuolemia on vähennetty kalastusrajoitusalueen yhtenäisyyttä ja laajuutta lisäämällä. Kannan kasvaessa kuutteja syntyy enemmän ja on mahdollista, että heinäkuussa kuolee aikaisempaa enemmän kuutteja kalaverkkoihin. Samaan aikaan kalastusrajoitusalueen yhtenäisyys ja merkittävät laajennukset ovat turvanneet yhä useamman aikuisen norpan elossa säilymisen ja syntyvyyden kasvun.

Lisätietoja: Kalastusbiologi Teemu Hentinen

Uusia kalastusrajoituksia Rantasalmen Haapaselälle

– Osakaskunnat hyväksyivät kalastusrajoitussopimuksia saimaannorpan suojelemiseksi

Etelä-Savon Rantasalmen Haapaselälle syntyi keväällä saimaannorpan kuutti pitkän tauon jälkeen. Haapaselän sekä Pohjois-Haukiveden osakaskunnat tekivät nopealla aikataululla kalastusrajoituspäätöksiä, joilla turvataan kuutin elossa säilymistä. Verkkokalastuskielto lukuun ottamatta muikkuverkkoja on voimassa 30.6 saakka ja ympärivuotisesti on kielletty norpalle vaaralliset pyydykset, kuten riimuverkot ja vahvalankaiset verkot. Katiskojen ja mertojen nielut eivät saa levitä yli 15 cm leveäksi, kalastusrajoitukset ovat voimassa 31.12.2020 saakka.

Osakaskuntien sopimusalueista maksetaan korvausta vuosittain 1,7 euroa hehtaarilta. Kalastusrajoitukset perustuvat Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja osakaskuntien välisiin sopimuksiin. Tieto kuutin syntymästä saatiin vasta huhtikuun loppupuolella. Kalastusrajoituksen asettaminen ja sopimuksen tekeminen edellyttivät osakaskuntien ylimääräisen kokouksen päätöstä.

Kuva: Veli-Matti Paananen

KALPA

– toiminnanjohtajien uusi työkalu

KALASTUSALUEIDEN PERUSTAMISEN JA NYT KEVÄÄLLÄ 2019 PERUSTETTUIJEN KALATALOUSALUEIDEN VÄLISENÄ AIKANA ON TAPAHTUNUT VALTAVA HARPPAUS HALLINNOILLISTEN VAATIMUSTEN JA MYÖS SÄHKÖISTEN TYÖKALUJEN OSALTA. SIKSI ON NÄHTY TARPEELLISEKSI KEHITTÄÄ YHTEISTÄ JÄRJESTELMÄÄ KALATALOUSALUEIDEN TOIMINNANJOHTAJIEN KÄYTTÖÖN. KALASTUSLAIN MUKAISESTI TOIMINNANJOHTAJILLA ON MYÖS LAKISÄÄTEISIÄ TEHTÄVIÄ, JOTKA EDELLYTTÄVÄT KIINTEISTÖTIETOJÄRJESTELMÄN (KTJ) TIETOIHIN PÄÄSYÄ. YKSI TÄRKEIMMISTÄ ON OMISTAJAKORVAUSTEN JAKAMINEN VESIALUEIDEN OMISTAJILLE.

KALPAN käyttöönotto etenee vaiheittain. Se on osa Kalastuksen sähköiset asiointipalvelut-portaalia (<https://kala-asiointi.mmm.fi>). Kalatalousalueiden perustamiskouksissa otettiin käyttöön kokousosio, johon voi tallentaa omistajatiedot ja josta myös selviävät kiinteistökohtaiset vesialuepinta-alat sekä kalatalousalueen jäsenen äänimäärä. Keväällä 2019 KALPAan tuli omistajakorvausten jako-osio, ja sen avulla kalatalousalue voi seurata omistajakorvausten jakoa ja mahdollista vanhenemista, jolloin korvaus siirtyy alueen käyttöön.

Tiedot järjestelmään

Yhtenäinen järjestelmä vähentää päällekkäistä työtä, kun esimerkiksi väestörekisterin yhteystiedot siirtyvät suoraan KALPAan omistajatietoihin. Tulevaisuudessa myös maa- ja metsätalousministeriön kalatalousalueille jakamat omistajakorvaukset välittyvät suoraan KALPAan, josta ne edelleen kalatalousalueen yleiskokouksen hyväksymän jakomallin mukaan jaetaan vesialueen omistajille.

Tieto kulkee myös toiseen suuntaan. Toiminnanjohtajien KALPAan syöttämä tieto on ELY-keskusten kalatalousviranomaisten käytössä. Toiminnanjohtaja ilmoittaa kalatalousalueen tiedot ELY-keskukselle KALPAan kautta. Ilmoitettaviin tietoihin sisältyy kalatalousalueen hallituksen puheenjohtajan, hallituksen jäsenten, varapuheenjohtajan ja toiminnanjohtajan nimet ja yhteystiedot. Sivulle lisätään kalatalousalueen säännöt ja kokousten materiaalit

Toiminnanjohtajilla on iso urakka perustaa kalatalousalueille ajantasaiset omistajien yhteystiedot. Tässä osakaskunnat voivat auttaa varsinkin sähköisten yhteystietojen, käytännössä sähköpostin, ja myös ajantasaisen puhelinnumeron toimittamisella. Maanmittauslaitokselle voi maksutta ilmoittaa osakaskuntien muuttuneita yhteystietoja, josta tiedot päivittyvät suoraan sekä KTJ:ään että KALPA:an – sähköistä ja tehokasta.

Lisätietoja: Markku Tuomainen

Kalastuksen sähköiset asiointipalvelut | Kalastusrajoitus.fi Svenska

kala-asiointi.fi
Kalastuksen sähköiset asiointipalvelut

Tietoa palvelusta
Tämän sivuston kautta pystyt kirjautumaan ja asioimaan kalastuksen sähköisissä asiointipalveluissa.
Sähköisiä asiointipalveluita ollaan kehittämässä ja erilaisia asiointikokonaisuuksia päivitty jatkossa tämän sivuston alle.
Osaa palveluista pääset käyttämään ilman kirjautumista. Suurin osa palveluista vaatii kuitenkin tunnistautumisen käyttöä varten.

Kalatalouden sähköiset palvelut - Kalpa
Palvelussa kalatalousalueet hallinnoivat vesialueiden omistajille maksettavia omistajakorvauksia.
Ohjeet kirjautumiseen
Kirjautu

Istutuksen perustiedot
Istutuspäivämäärä Laji ja mahd. ekotyypit
Istuttaja (yritys tai yhteisö sekä edustajan nimi, pa...
Sähköinen istutusten ilmoittaminen - Sähi
Sähi-sovelluksen kautta ilmoitetaan kalanistutustiedot istutusrekisteriin.
Kirjautu
Ohjeet kirjautumista koskien: yksityishenkilönä ja yrityksen tai yhteisön edustajana
Viranomaiskirjautuminen

Kalastusrajoitus.fi
Suomessa on laajat yleiskalastusoikeudet ja hyvät kalastusmahdollisuudet, mutta osassa vesistä kalastusta on rajoitettu.
Kalastusrajoituspalvelu kertoo, mitkä alueet ovat yleiskalastusoikeuksien ulkopuolella.

Ilmoita osakaskunnan tiedot: https://www.maanmittauslaitos.fi/lomakkeet/yhteisen_alueen_osakaskunnan_yht

Anna palautetta ja kehitysehdotuksia palvelusta sähköpostilla osoitteeseen kala-asiointipalaute@mmm.fi.

Vesijärven pyydystalkoot kokoaa kalastajat yhteen

PYYDYSTALKOOT ON JÄRJESTETTY VUOSITTAIN LAHDESSA VUODESTA 1993 ALKAEN. TAPAHTUMA KERÄÄ YHTEEN VESIALUEEN OMISTAJIA, KALASTAJIA SEKÄ KALASTUKSESTA JA YMPÄRISTÖSTÄ KIINNOSTUNEITA KOKO ETELÄISEN PÄIJÄT-HÄMEEN ALUEELTA.

Vesijärven kunnostamiseen tähänneellä vuonna 1987 alkaneella Vesijärvi-projektilla oli tavoitteena saada sinilevien haitalliset massaesiintymät loppumaan ja järven tila tasolle, missä se tyydyttää vaativampaakin kalastajaa tai järvestä muulla tavoin virkistystä hakevaa. Projektissa päädyttiin ekologiseen kunnostamiseen, missä vähennettiin sekä ulkoista että sisäistä kuormitusta. Ulkopuolelta tulevaa kuormitusta vähennettiin tehostamalla perinteistä vesiensuojelua ja järven sisäistä kuormitusta vähennettiin tehokalastamalla särkeä ja istuttamalla järveen petokaloja.

Lahden Vesijärven hoitokalastus kestänyt yli 30 vuotta

Vuonna 1987 alkanut Vesijärvi-projekti ja sen myötä alkanut troolikalastus alkoi tulla 1990-luvun alkupuolella tiensä päähän. Erityisesti troolauksen sivusaalis ja pyyntiponnistusten keskittyminen särjen sijasta kuoreeseen sai muut kalastajat nousemaan toimintaa vastaan. Tilanne kehittyi lopulta siihen pisteeseen, että kaikki hoitokalastukseen edes viitannutkin toiminta olisi loppunut kokonaan, jos troolausta ei olisi lopetettu. Hoitokalastusta tuli kuitenkin jatkaa, koska se oli elintärkeä osa Vesijärven kunnostusta. Jopa maailman mittakaavassa ainutlaatuinen järvikunnostus perustui ravintoverkkoihin ja yllirunsaiden särkikalakantojen hyödyntämiseen. Kalastusta oli jotenkin jatkettava, nyt piti enää keksiä miten.

Alueella oli tehty jo aiemmin rysä- ja nuottakalastuskokeiluja, mutta pyydyksiä ei ollut kaupallisesti saatavilla. Järvikunnostusprojektissa mukana olleet Juha Keto, Kari Porra ja Ilkka Sammalkorpi päättivät yhdessä perustaa pyydystalkoot, jossa pyydykset voitaisiin rakentaa itse. 1990-luvun alussa toiminnalle oli Päijät-Hämeessä myös sosiaalinen tilaus, ja kuin taikauskusta, tulisi hoitokalas-

Ensiksi on hyvä tuumia ja keskustella, miten homma tehdään. Kuva: Ilkka Vesikko

tuksesta samalla myös sosiaalisesti kestävä. Helsingin vesipiiristä saatiin iktyonomi Petri Savola opastamaan rysien rakentamisessa ja toiminta pääsi toden teolla käyntiin alkuvuonna 1993 Lahden Neopolissa

Hähkä kestää ja taidot paranevat

Ensimmäisissä Pyydystalkoissa rakennettiin rysien lisäksi nuotta, joka sai nimensä muinaissuomalaisen nuotan hähkän mukaan. Hähkäksi nimetty nuotta onnistui erinomaisen hyvin ja vielä vuonna 2019 Hähkä on edelleen käytössä. Pyydystalkoissa on aina rakennettu rysiä ja nuottia. Katiskat tulivat mukaan kuvioihin vuonna 2002 ja pienpetopyydyksien rakentaminen alkoi 2000-luvun lopulla. Pyydystalkoiden lisäksi järjestettiin aikanaan saunailtoja ja muita yhteisiä tapahtumia, mutta näistä vain Pyydystalkoot on jäänyt jokavuotiseksi tapahtumaksi.

Vesijärven kunnostamiseen saatiin rahoitusta Euroopan unionia myöten, mutta rahoituksen loputtua kunnostustoiminta jäi Lahden kaupungin harteille. Siihen aikaan Vesijärven kalastusalueen puheenjohtajana toiminut Juha Keto sai liitettyä kalastusalueen lisäksi myös Päijät-Hämeen kalatalouskeskuksen mukaan Pyydystalkoihin. Nastolan kalastusalue tuli mukaan toimintaan vuonna 1996 ja ammattikalastaja Esko Peltomäki saatiin neuvomaan nuotan rakentamista. Toisen ammattikalastajan Arvo Vainion leima nuotan perän rakentamisessa näkyy yhä. Kalastavuodeltaan ”Arvon myssy” on perinteistä

tonttulakki-mallin nuotan perää parempi ainakin päijät-hämäläisen särjen kalastuksessa. Talkoolaiset oppivat pikkuhiljaa rysien ja nuotan rakentamisen taidon, ja nuottaussaaliit alkoivat parantua myös kaikuluotainten kehityessä. Syksyisten särkikalaparvien löytäminen helpottui huomattavasti kaikuluotaimen avulla ja saaliit kasvoivat.

Kalastusta yhteistoimin talkoilla tehdyillä pyydyksillä kalastettiin perinteisesti talkooperiaatteella. Useammallaakin osakaskunnalla oli oma rysä, joka viritettiin keväisin särjen kutupyyntiin. Osakaskuntien lisäksi talkookalastajina toimi myös yksityisiä vesialueen omistajia. Myös vapaa-ajankalastajilla oli käytössä parhaimmillaan kaksikin rysää, joista toisella kalasti Lahden Kalaveikot. Nykyisellään talkookalastus on vähentynyt huomattavasti, mutta talkoohenki elää voimakkaana.

Talkookalastajien lisäksi Lahden kaupungilla ollut alusta asti oma hoitokalastusryhmä, joka on kehitelty mm. lämmityksen nuotalle. Sen avulla nuottaa voitiin käyttää talvella entistä tiheämmin pakkasesta huolimatta. Kalusto oli alussa Nastolan kalastusalueen kanssa yhteinen ja moni ihmetteli kuinka kaksi kalastusalueetta voivat toimia näin hyvin yhdessä. Pitkän yhteiselön jälkeen vuonna 2019 Nastolan ja Vesijärven kalastusalueet lopulta yhdistyivät Salpausselän kalatalousalueeksi yhdessä litin ja Jaalan kalastusalueiden kanssa.

Monille Pyydystalkoot on sydäntalven tärkeä tapaaminen, johon kalastusharrastuksen lisäksi yhdistyy ystävien ja tuttajen tapaaminen, uusien asioiden oppiminen ja käsiillä tekeminen.

Sitten on hyvä ryhtyä hommiin. Kuva Ilkka Vesikko

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

ELY-kalatalouspalvelut / Järvi-Suomi
Pohjois-Savon ELY-keskus

ELY-keskus on kalatalousasioista vastaava
alueviranomainen.

Pohjois-Savon ELY-keskus vastaa Järvi-Suomen kala-
taloustehtävistä Pohjois-Savossa, Etelä-Savossa,
Pohjois-Karjalassa, Keski-Suomessa, Pirkanmaalla,
Kanta-Hämeessä ja Päijät-Hämeessä.

Sähköpostiosoitteet:

etunimi.sukunimi(at)ely-keskus.fi

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Kallanranta 11
PL 2000, 70101 KUOPIO
www.ely-keskus.fi

Hämeenlinnan toimipaikka

JORMA KIRJAVAINEN

johtava kalatalousasiantuntija
puh. 0295 025 059

JARI PELKONEN

kalatalousasiantuntija
puh. 0295 025 085

Jyväskylän toimipaikka

MARI NYKÄNEN

kalastusbiologi
puh. 0295 024 581
(virkavapaalla)

VELI-MATTI PAANANEN

kalatalousasiantuntija
puh. 0295 024 582

Tampereen toimipiste

HANNU SALO

kalastusbiologi
puh. 0295 025 095

Joensuun toimipaikka

HELI PEURA

kalatalousasiantuntija
puh. 0295 026 088

TIMO TURUNEN

johtava kalatalousasiantuntija
puh. 0295 026 112

Mikkelin toimipaikka

SARI HIMANEN

rahoitussihteeri
puh. 0295 024 039

TEEMU HENTINEN

kalastusbiologi
puh. 0295 024 037

SEPPO REPONEN

kalatalousasiantuntija
puh. 0295 024 078

Kuopion toimipaikka

MAIJA KILPELÄINEN

kalataloustarkastaja
puh. 0295 026 578

KARI KOSUNEN

kalatalousasiantuntija
puh. 0295 026 585

TIMO TAKKUNEN

yksikön päällikkö
puh. 0295 026 626

MARKKU TUOMAINEN

kalastusbiologi
puh. 0295 016 592

Lahden toimipiste

ILKKA VESIKKO

kalatalousbiologi
puh. 0295 025 184

Kuva: Veli-Matti Paananen

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Mikäli haluat Uutisrymän sähköpostiisi tai sähköpostiosoitteesi on muuttunut

ilmoita siitä kalataloustarkastaja Maija Kilpeläiselle
maiya.kilpelainen@ely-keskus.fi

NÄKYMIÄ | HEINÄKUU | 2019
UUTISRYMÄ 1/2019
ELY-KALATALOUSPALVELUT | JÄRVI-SUOMI
KALATALOUSYKSIKÖN TIEDOTUSLEHTI 1/2019

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Järvi-Suomen kalatalouspalvelut

Taitto: KEHA-keskus

www.doria.fi/ely-keskus.fi | www.ely-keskus.fi

UUTISRYMÄN TOIMITUS

Päätoimittaja Hannu Salo
ELY-Kalatalouspalvelut/ Järvi-Suomi
Puh. 0295 025 095
hannu.salo@ely-keskus.fi